
Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2012:2

Präster och diakoner som inte har kyrklig anställning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2012:24, 57 och 58 som tar upp frågor om primärt stiftens relationer till de präster och diakoner som inte har någon kyrklig anställning. I motionerna föreslås att det ska föras in nya bestämmelser i kyrkoordningen på detta område. Läronämnden har i ett yttrande anfört att förslag i motionerna innebär en inskränkning i biskopens ämbetsansvar. I linje med detta menar utskottet att det som tas upp i motionerna inte bör regleras i kyrkoordningen. Därför föreslås att alla tre motionerna avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:24 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:24 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:57.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:58.

Motionernas förslag

Motion 2012:24 av Håkan Sunnliden m.fl., Präster och diakoner utan församlingstjänst

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till en reglering i kyrkoordningen som innebär att domkapitlet i varje stift i Svenska kyrkan ska göra en uppföljning av alla vigda präster och diakoner som bor inom stiftet och som idag står utan församlingstjänst.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till en reglering i kyrkoordningen som innebär att domkapitlet i varje stift inför obligatoriska avvecklingssamtal för dem som lämnar sin tjänst som präst eller diakon i Svenska kyrkan.

Motion 2012:57 av Carin Åblad Lundström, Vigda diakoners rätt att delta i överläggningar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till sådan ändring av kyrkoordningen att den som är vigd diakon i Svenska kyrkan har rätt att delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost och att den som är anställd som diakon i Svenska kyrkan har rätt inom ramen för sin anställning att delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av ledamot i domkapitel.

Motion 2012:58 av Carin Åblad Lundström, Vigda prästers rätt att delta i överläggningar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till sådan ändring av kyrkoordningen att den som är vigd präst i Svenska kyrkan har rätt att delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost och att den som är anställd som präst i Svenska kyrkan har rätt inom ramen för sin anställning att delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av ledamot i domkapitel.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionerna 2012:24, 57 och 58 i Ln 2012:5y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Bestämmelser om uppdragen som präst och diakon finns i 31 resp. 32 kap. i kyrkoordningen. I stor utsträckning gäller samma bestämmelser för båda uppdragen. Det som regleras i de båda nämnda kapitlen gäller i huvudsak alla präster och diakoner oavsett vilken befattning de innehar eller om de inte har någon anställning alls. Det finns dock några bestämmelser som bara avser dem som har en kyrklig befattning. Det är bestämmelser som är riktade till kyrkliga arbetsgivare såsom bestämmelserna om befogenhetsprövning och om rätten att delta i vissa överläggningar och val inom ramen för sin anställning. Den sistnämnda bestämmelsen finns i 10 § i 31 resp. 32 kap.

Bestämmelserna om rätt att delta i överläggningar m.m. hade ingen direkt motsvarighet i tidigare regelverk. Såvitt gäller prästerna bör detta ses mot bakgrund av att domkapitlet inte längre har kvar någon arbetsgivarrelation till dessa och vad gäller diakonerna är hela den kyrkorättsliga regleringen ny. I kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte konstaterade Svenska kyrkans centralstyrelse att det i 8 kap. 1 § anges som en av biskopens uppgifter att kalla präster och diakoner till överläggningar. Vidare finns bestämmelser om rösträtt för diakoner och präster vid vissa val. Som en följd av tillsynen över dem som utövar ett uppdrag inom vinningstjänsten måste biskopen kunna kalla dessa till enskilda överläggningar. Kontraktsprosten ska biträda biskopen med ledning och tillsyn. För att fullgöra denna uppgift måste också kontraktsprosten kunna kalla till överläggningar i kontraktet. Centralstyrelsen menade att en präst eller diakon borde kunna delta i överläggningar av nämnt slag och i de val som stadgas i kyrkoordningen inom ramen för sin anställning. Därför föreslogs införande i kyrkoordningen av de nu gällande bestämmelserna på detta område.

Det anges också i 8 kap 1 § att biskopen ska kalla präster och diakoner till överläggningar. I 1999 års kyrkoordningsskrivelse angavs som ett syfte med den bestämmelsen att det ska vara klart att det är en skyldighet dels för den enskilda prästen eller diakonen att inställa sig till en sådan överläggning, dels för arbetsgivaren att inom tjänsten ge utrymme för sådant deltagande samt att svara för kostnaderna för det.

Via e-post har i samband med beredningen av detta betänkande ställts en fråga om relationerna mellan stiftet och de präster och diakoner som inte har kyrklig anställning. Frågan har ställts till och besvarats av stiftsjurister i ett antal stift. Det synes vara relativt stora skillnader mellan stiftet vad gäller de mer organiserade kontakterna med dem som inte har en kyrklig tjänst. I vissa fall sker inbjudan till stiftets präst- och diakonmöte/n och det kan ordnas särskilda samlingar för dem

som inte har någon kyrklig anställning. Det kan vara fråga om samlingar såväl på stifts- som kontraktsnivå. I andra fall finns det inte något utöver den direkta tillsynsfunktion som avser alla oavsett kyrklig anställning.

När kyrkoordningen utarbetades framhölls att det inte finns någon skarp gräns mellan främjande och tillsyn. I tillsynen ingår, utöver sådant som har karaktär av ingripanden mot felaktigheter, även råd, stöd och hjälp. I fråga om det sistnämnda finns inte några närmare bestämmelser i kyrkoordningen på det sätt som är fallet när det gäller att ingripa med åtgärder av olika slag.

Läronämnden menar i sitt yttrande Ln 2012:5y att förslag i de tre motionerna som behandlas i detta betänkande skulle innebära en inskränkning av det ämbetsansvar som i vår kyrkotradition har ålagts biskopen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2012:24, 57 och 58.

De tre motioner som behandlas i detta betänkande tar på olika sätt upp kyrkans och då främst stiftets relationer till präster och diakoner som inte har någon kyrklig anställning. Liksom motionärerna ser vi det som angeläget att det finns en väl fungerande kontakt mellan kyrkan och alla dem som har vigts till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst. Det bör kunna vara fråga om en ömsesidighet där präster och diakoner ses som en resurs men också får del av sådant som ger fortsatt inspiration i deras uppdrag som vigda till tjänst.

I kyrkoordningen är tillsynen över hur man fullgör sina uppdrag inom vinningstjänsten relativt noga reglerat. Sådant som rör råd, stöd och hjälp är däremot inte närmare reglerat. Det finns vissa bestämmelser om överläggningar. Bestämmelserna i sig gör i huvudsak ingen skillnad mellan dem som har eller inte har en kyrklig anställning. Det finns den skillnaden att den som har en kyrklig anställning har rätt att delta i vissa överläggningar inom ramen för sin anställning. Det är inte möjligt att ha en motsvarande reglering för dem som inte har någon kyrklig anställning. Det finns dock ingen allmän rätt för dem som har en kyrklig anställning att bli kallade till vissa överläggningar. En sådan rätt finns bara vad gäller val till domkapitlet och val av biskop. Det saknas enligt vår mening skäl att närmare reglera rätten att delta i olika överläggningar. Vem som ska kallas till en viss överläggning och vad som i övrigt ska gälla i fråga om kontakterna från stiftets sida med dem som inte har en kyrklig anställning måste hanteras på annat sätt. I likhet med Läronämnden finner vi att det hör hemma inom biskopens ämbetsansvar. Vi har dock under hand erfarit att frågor av det slag som tas upp i de tre motionerna är aktuella i Biskopsmötet. Mot bakgrund av det vi här har anfört menar vi att motionerna 2012:57 och 58 ska avslås.

I mycket gäller det som vi tidigare har anfört även beträffande motion 2012:24. Vid våra överläggningar har noterats att såvitt gäller präster torde det finnas tillgång till personuppgifter om alla dessa. I samband med att det gjordes ansökning hos Kammarkollegiet om vigselbehörighet var det nödvändigt att särskilt följa upp uppgifter om vilka som är behöriga att utöva uppdraget som präst i Svenska kyrkan. När det gäller diakoner finns det vissa brister i registeruppgifterna. Detta hör samman med att diakonerna tidigare inte var primärt kopplade till stiftet utan till sina respektive diakoniinstitutioner.

Hur och i vilken utsträckning det ska ske en särskild uppföljning när någon lämnar en kyrklig anställning för att övergå till annan verksamhet hör till det som enligt vår mening inte bör regleras i kyrkoordningen. Det är frågor som måste

hanteras på annat sätt och i stor utsträckning hör hemma inom biskopens självständiga pastorala ansvar.

Uppsala den 26 september 2012

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Sven Kragh, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Sven Kragh, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Irene Gustafsson, Rolf Forslin, Kerstin Björk, Staffan Holmgren, Suzanne Fredborg, Ingrid Borgström, Lars-Ivar Ericson, Hans Olof Andrén, Emma Hedlundh, Bertil Olsson, Karin Långström Vinge och Eric Muhl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ronny Hansson, Jan Johansson, Roine Olsson, Christina Blomqvist, Sven Kerst, Inger Lif, Lennart Kjellin, Mattias Rosenquist, Niklas Grahn, Maria Falk, Emma Thorén, Torbjörn Lindahl och Bertil Murray.

Biskop Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Präster och diakoner utan församlingstjänst

Läronämndens yttrande över motionerna 2012:24, 2012:57 och 2012:58

Läronämnden konstaterar med anledning av motion 2012:24 att det är biskopen som har ett pastoralt ansvar för dem som finns i vigningstjänsten, oavsett deras anställningsförhållanden.

Alla tre motionerna föreslår särskilda regler för hur specifika lednings- eller tillsynsuppgifter ska utföras. Dessa förslag skulle innebära en inskränkning av det ämbetsansvar som i vår kyrkotradition ålagts biskopen.

Uppsala den 22 augusti 2012

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Thomas Ekstrand, Eva Hamberg, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.